

(Данас, 26.1.2010)

Вашингтон – Одлазим са утиском да смо имали врло успешну посету, мерену садржајем и квалитетом порука које сам добио од највиших америчких званичника. Усаглашена је њихова порука признања Црној Гори за резултате на путу евроатлантских интеграција као и започетих свеобухватних реформи. Исказана је, такође, спремност да и у наредним етапама нашег пута Црна Гора ужива интензивну подршку САД, рекао је Мило Ђукановић, премијер Црне Горе, у интервјуу за Данас, сумирајући резултате разговора са потпредседником САД Џозефом Бајденом и државном секретарком Хилари Клинтон.

Чује се да је као део ваших припрема за ову посету донета одлука о слању 34 припадника Војске ЦГ у Авганистан. Наводи се, такође, да су због ове посете недавно успостављени дипломатски односи Црне Горе са Косовом. Колико су оваква тумачена припадала „реду вожње“ програма ваше владе у овом периоду?

- Не знам да ли су домаћини приликом одређивања датума посете имали и то у виду. Али, ми смо те две активности реализовали потпуно неvezано са термином посете и у складу са пројектованом динамиком. Око наших војника за Авганистан одавно је био дефинисан термин одласка - почетак марта - тако да је сасвим логично да су они сад у завршној фази припрема. А, кад је у питању успостављање дипломатских односа са Косовом, онда је чињеница да овај садашњи термин представља, заправо, одређено закашњење у односу на оно што смо ми раније планирали. То закашњење узроковано је различитим разлозима. Између осталог, и уважавањем одређених информација које смо добијали из Београда. Наравно, они су били против нашег признавања Косова и дипломатских односа, али би им било значајно да се ништа не ради на том плану док се не заврши изношење аргумената пред судом у Хагу.

Значи, не док се не саопшти одлука суда - већ док се не заврши изношење аргумената свих учесника у расправи пред судом?

- Управо тако. Пошто је та фаза завршена, сматрали смо да треба поступити у складу са

оним што представља одговорну имплементацију једне одлуке коју смо донели пре годину и пар месеци. Око тога, заиста, није било калкулација да ће нам ти потези овде сад поправити позицију у разговорима. Нико из Вашингтона није од нас тражио тако нешто, нити инсистирао.

Чула су се и медијска тумачења у Црној Гори и Србији да је присуство министра финансија Игора Лукшића у делегацији заправо у функцији његовог представљања Американцима као вашег будућег наследника на месту премијера?

- Таквим спекулацијама нема места. Платформа наше посете била је заснована на разговорима са представницима америчке администрације и челницима највиших међународних финансијских институција - Међународног монетарног фонда и Светске банке, чије је седиште у Вашингтону. А, Лукшић је не само министар финансија и потпредседник владе, већ и гувернер Банке ЦГ у Светској банци. То је био кључни мотив да он буде у нашој делегацији.

Нема ничег скривеног ни на тему моје политичке будућности. Ја сам одавно рекао да бих желио да у одређеном тренутку променим професију. Тако да и сад желим да поновим да ћу негде у наредном периоду, кроз разговоре са људима с којима делим одговорност за државне послове у Црној Гори, видети који је то добар тренутак да остварим оно што су моје намере и жеље, а да при том ничим не доведем у питање не само курс којим се Црна Гора креће него ни добар темпо који имамо на путу до наших циљева.

Каква сте реагована чули у Вашингтону поводом Тадићеве експлицитне подршке целовитој БиХ, изнету након недавних референдумских претњи из Бањалуке?

- Реаговања на ту Тадићеву изјаву била су веома позитивна и са њихове и са наше стране. Пренео сам им тим поводом моја сазнања из ранијих разговора са председником Србије у којима је био категоричан да није интерес Србије нестабилност - већ да је интерес очување јединствене БиХ. Односно, да било каква иницијатива која би водила ка угрожавању интегритета БиХ не би имала подршку Србије. Тадић је недавно изнео и врло јасан став о идеји референдума у Републици Српској, што ја оцењујем као значајно охрабрење. Овде ми је речено да је то је став који има пуну подршку Америке.

Како се реаговало на недавна Месићева „варничена“ око РС и колики је интерес Американаца за ту његову причу?

- У нашим разговорима у Белој кући и Стејт департменту то се није помињало, али јесте у неким другим контактима. Уместо одговарања на њихова питања, ја сам износио став да је најважније бити усредсређен на стратегију очувања јединствене БиХ. Било какав повратак или рехабилитација оних идеја које су претходиле Дејтону, сигурно би значиле обнову трагедије. После разговора са званичницима Загреба, као и из контаката са председником Србије, уверен сам да и код једних и код других постоји чврста подршка очувању јединствене БиХ. С обзиром на то да је то јединствен став САД и Европе, мислим да је потребно искористити ту околност да се уједине напори у региону и широј међународној заједници - можда тој иницијативи придружити још неке утицајне државе, како би имали већу сигурност да ће покренута „бутмирска иницијатива“ донети потребну форму за одрживост дејтонске БиХ.

У америчким оценама Црна Гора се означава као „важан играч“ на терену регионалне стабилности, али се и указује на континуитет неспоразума и проблема у односима са Србијом. Како на то гледате?

- Знам да постоје интерпретације у јавности да Црна Гора повлачи одређене потезе или „желећи да науди Србији“ или „не респектујући довољно интересе и ставове Србије око одређених питања“. Ни случајно није реч о томе. Заиста, не само да Србију респектујемо као важног играча у региону до чије нам је стабилности стало, већ и веома респектујемо нешто што је историја и традиција међудржавних и међуљудских односа - не само између Србије и Црне Горе него и међуљудских односа грађана и породица које су врло испреплетане. Али, оно што је очигледан проблем јесте то да део јавности у Србији још увек није спреман да прихвати да је Црна Гора уистину независна и да води своју политику у складу са својим процењеним националним интересима. Тако да су и тешке одлуке које смо доносили - попут одлуке о признању Косова, укључивале и врло сензибилан однос према очекивано негативном ставу Србије према тим питањима. Али, ипак су превагнуле наше процене да то треба урадити зато што представља уважавање политичке реалности коју је немогуће променити. И сматрали смо да је потребно бити поштен пријатељ и поштен партнер Србији чак и тад кад је потребно саопштити јој и неку непријатну реалност. И да је то поштеније и одговорније него лицемерно подгрејавати нешто што иначе сматрамо илузијом.

Недавно је повлаченем у Београд амбасадора из Подгорице, због успостављања дипломатских односа Црне Горе са Косовом, поново дошло до једног од тих

искакана са колосека жељених односа са Србијом. Како гледате на такву политику Србије којом се, рецимо, према САД и још неким земљама, остављају по страни неслагана око кључног питања Косова и иде се на унапређење осталих односа - док се од тог одступа кад је реч о односима Србије са суседима?

- Ја мислим да је то контрапродуктивно. Жао ми је што у политици Србије траје та инерција односа према суседима. Из разговора са државницима региона, нигде нисам препознао намеру да се води политика на штету Србије. Напротив: где год да сам разговарао, од Загреба до осталих центара, постоји сагласност у ставу да је за све нас веома важно да Србија заузме своје место у композицији која са Балкана иде ка европским и евроатлантским интеграцијама. Дакле, постоји свест о томе да сви у региону имамо користи од посвећености Србије њеној европској будућности. Због тога живимо у уверењу да су се стишале страсти које су се распламсале током ратова 90-их година и да данас сви трезвено разговарамо и размишљамо о томе како можемо сарађивати и бити једни другима од користи. После дуже времена имамо консенсуално усаглашен поглед на европску будућност, што је капитална новина у региону. Ако је то већ тако, онда је за очекивати да и Србија показује вишак, а не мањак сензибилитета за суседе и остале у региону. То не доприноси ономе што су заједнички циљеви у региону, а ако је судити према перцепцијама такве политике на важним међународним адресама - то не доприноси угледу Србије у свету.

Када ће Црна Гора да плати рачун од милион и по евра за „Вилу Црногорка“ у Београду?

- Мислим да и тај случај представља потврду тог претеривања из Србије кад су у питању односи са суседима, односно недовољне сензибилности кад је у питању потреба појачаног партнерства са државама у региону. Нажалост, кад је у питању сукцесија права у односу на претходне заједничке државе, Црна Гора ту уопште нема равноправан статус. У односу на имовину претходне СФР Југославије, у оних 38 одсто колико је припало СР Југославији доминантно је било учешће Србије, без обира на претходни договор да ће Црна Гора имати у томе одређени проценат. Нажалост, тај процес у односу на поделу имовине СФРЈ није завршен, а камоли да је почео процес везан за СРЈ. Према томе, чинило ми се веома логичним да би за све ово време док Србија користи део наших права у иностранству могла да буде као симболична и најминималнија компензација то што Црна Гора има ту своју кућу коју користи у Београду. Као заговорник чистих имовинских решења апсолутно сам спреман да и на ту тему закупнине за „Вилу Црногорка“ у Београду убрзамо све процедуре које ће допринети да се установи шта припада Црној Гори од имовине СРЈ. И да потпуно у складу са тим - уколико је неспорно имовинско право Србије над том кућом у Ужичкој улици - платимо све што следује и да онда, евентуално, потражимо за себе неку другу

адресу у Београду. Не сме се заборавити да свих ових година Србија користи у иностранству без икакве надокнаде и део имовине који је неспорно црногорски. А, вредност те црногорске имовине под контролом Србије у свету увелико премашује вредност поменуте куће коју Црна Гора користи у Београду.

Из америчких извора се преноси да сте сугерисали укључење Русије и Турске у реализацију „бутмирске иницијативе“ за БиХ?

- Ако пођемо од претпоставке да је регион привржен јединственој и стабилној БиХ и чињенице да су САД и ЕУ носиоци започетог Бутмирског процеса, чини ми се да би за успех тог пројекта било драгоцено учешће и та два важна међународна чиниоца као што су Русија и Турска. Не мислим да у визури њихове спољне политике постоји другачије виђење будућности БиХ. Али, из балканског искуства знам да људи који не желе успех конструктивним иницијативама, као што је ова о одржавању функционалне БиХ, могу да покушавају да створе утисак како за своје непродуктивне идеје имају подршку ове или оне стране. Показало се у Дејтону, а и у неким другим приликама, да кад се уједини напор кључних чинилаца међународне заједнице да се ипак долази до решења која значе одговор на велике проблеме ове врсте и доводе до дуготрајнијег и поузданијег мира. Сад, очигледно, не можемо бити задовољни функционалношћу БиХ. Мислим да кроз уставне реформе треба радити на успостављању вишег нивоа функционалности, али наравно чувати тековине Дејтона.

Све чешће се помиње некакав „црногорски ДОС“, као вид укрупњавања опозиције у борби против владајуће коалиције. Један од њихових лидера ускоро такође долази у Вашингтон?

- Мислим да је свака копија неминовно лошија од оригинала. А, кад се покушава ван временског контекста и ван једне елементарне политичке реалности правити једна таква асоцијација на Милошевићево време у којем је настао ДОС у Србији - то ми сад делује мало комично. Сигуран сам да би наша владајућа коалиција била боља да има јачу конкуренцију. Зато ми се чини непотпуним и површним инсистирање на јединству појединих лидера опозиције. Проблем црногорске опозиције јесте тај да они ни до данас нису дефинисали једну конкурентну програмску платформу која ће убедити грађане Црне Горе да ће им донети добро промена власти коју они предлажу. Уместо тога, они засад нуде само анимозност према владајућој коалицији, пре свега према ДПС и мени лично. Ја то схватам као део вишка политичких страсти које се емитују на Балкану и научио сам да с тим живим.

Лицемерно је подгрејавати илузије Србије

Пише: Мило Ђукановић
понедељак, 25 јануар 2010 21:37

(Разговарао: **Слободан Павловић**)